

NIEPODLEGŁOŚĆ

W 1795 roku państwo polskie przestało istnieć. Zostało rozebrane przez trzy sąsiednie kraje: Rosję, Prusy oraz Austrię. W krótkim czasie ta część społeczeństwa, która nie pogodziła się z rozbiorami, podjęła działania mające na celu odzyskanie utraconej Ojczyzny. Walka na bardzo wielu płaszczyznach: politycznej, militarnej, kulturowej, społecznej, edukacyjnej, gospodarczej trwała 123 lata. Wiek XIX był dla Polaków czasem budowania nowoczesnego narodu. Kształtowały się różne obozy polityczne, ruchy ideowe i partie polityczne. Opracowywały one sposoby utrzymania i wzmacniania świadomości narodowej wśród wszystkich grup społecznych, metody walki oraz cele na przyszłość. Zrozumiano, że walka niepodległościowa musi być powiązana z reformami społeczno-socjalnymi oraz sprzyjającą sytuacją geopolityczną.

„O wojnę powszechną o wolność ludów prosimy Cię Panie”

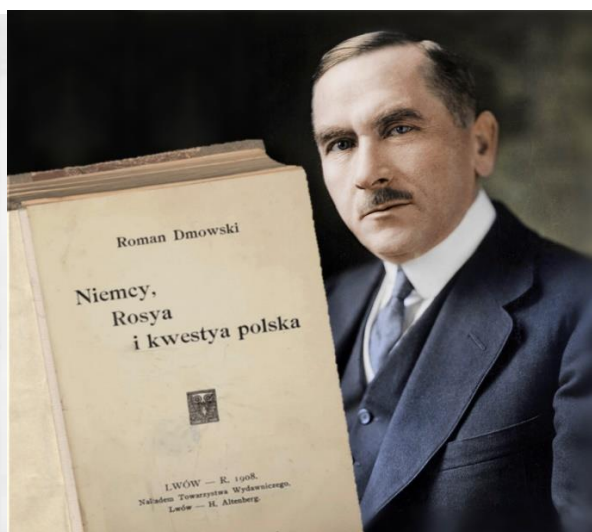

Bardzo duże zasługi położyła na tym polu Wielka Emigracja z księciem Adamem Czartoryskim na czele. To właśnie ten polityk zwrócił uwagę, że odzyskanie niepodległości będzie łatwiejsze, gdy kraje zaborcze popadną w konflikt zbrojny. I rzeczywiście, pod koniec XIX w. stawało się coraz bardziej oczywiste, że sytuacja polityczna dojrzewała do wojny, w której Rosja będzie we wrogim wobec Niemiec i Austro-Węgier obozie. Wobec narastającego konfliktu polscy działacze niepodległościowi, polscy politycy opracowywali plany postępowania w momencie wybuchu wojny.

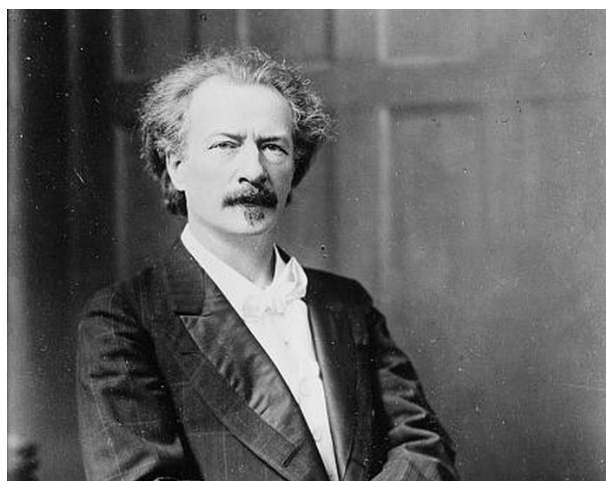
Orientacje polityczne

Józef Piłsudski

Roman Dmowski

Ignacy Jan Paderewski

Największą popularność oraz możliwości realizacyjne miały dwa z nich. Orientacja prorosyjska oraz orientacja proaustriacka. Obie stawiały sobie za cel główny odzyskanie przez Polskę niepodległości oraz wytyczenie jak najkorzystniejszych granic. Zwolennicy orientacji proaustriackiej doprowadzili do powstania poważnej, polskiej siły zbrojnej-Legionów, zaś zwolennicy orientacji prorosyjskiej, a co za tym idzie współpracy z Anglią i Francją, podjęli przede wszystkim działania natury dyplomatycznej.

Granice

Orłowa lwowska

wojna polsko-bolszewicka

powstania śląskie

Ukształtowanie granic niepodległej Polski było niezwykle skomplikowane. Potrzebna była kombinacja zarówno czynu zbrojnego, jak i negocjacji na arenie międzynarodowej. Pojawiły się koncepcje federacyjna i inkorporacyjna. Pierwsza odwoływała się do tradycji wielonarodowościowej I Rzeczypospolitej, druga natomiast wskazując na aspiracje niepodległościowe innych narodów, opowiadała za granicami bardziej etnicznymi na wschodzie i rozszerzonymi o np. Śląsk na zachodzie. Ponadto trzeba było liczyć się z tym, że interesy mocarstw nie zawsze będą zbieżne z interesami odradzającej się Polski. Pertraktacje dyplomatyczne, powstania zbrojne, plebiscyty i wojna polsko-bolszewicka ustaliły ostatecznie w 1922 roku polską linię graniczną.

Niepodległość

11 XI 1918r. został podpisany rozejm z Niemcami praktycznie kończący działania militarne I wojny światowej. Dzień wcześniej do Warszawy przyjechał Józef Piłsudski. Istniejąca wtedy w Warszawie Rada Regencyjna powierzyła mu 11 XI 1918 r. władzę nad wojskiem, zaś 14 XI oddała mu władzę cywilną jako Naczelnikowi Państwa.

W ciągu najbliższych trzech miesięcy została wykonana olbrzymia praca związana z organizowaniem państwa. natychmiast został powołany rząd. Na jego czele stanął Jędrzej Moraczewski. To właśnie ten rząd przyjął ustawodawstwo socjalne np. ośmiogodzinny dzień pracy, wstępne plany reformy rolnej. Opracowano ordynację wyborczą do sejm Ustawodawczego, w której uwzględniono prawa wyborcze kobiet. W styczniu 1919 r. uznano Państwo Polskie jako podmiot prawa międzynarodowego, zebrał się Sejm Ustawodawczy, który niebawem uchwalił małą konstytucję. Od samego początku Polska miała swą oficjalną reprezentację na Konferencji pokojowej w Paryżu. To na niej ważyły się losy zachodniej, południowej i północnej granicy.

Przez całe XX-lecie międzywojenne, w II RP Święto Niepodległości miało charakter wojskowy, obchodzone było w listopadzie, ale ostateczną formalną decyzję Sejm podjął 23 IV 1937 roku, przyjmując ustawę o tym, że Święto Niepodległości będzie obchodzone 11 XI.

Jakkolwiek Święto obchodzono do wybuchu wojny tylko dwa razy, błyskawicznie zakorzeniło się w świadomości Polaków. Po II wojnie Polska znalazła się w strefie wpływów sowieckich. Komunistyczne władze 22 VII 1945 roku zniosło Święto Niepodległości. Przywrócono je dopiero w 1989 roku, czyniąc dniem wolnym od pracy.

KTO

Cztery pokolenia Polaków wykonało tytaniczną pracę poświęcając majątki, kariery oraz życie po to, by Polska jeszcze raz mogła zaistnieć na arenie międzynarodowej. Byli to i żołnierze Legionów Polskich walczących u boku Napoleona, byli to powstańcy listopadowi i styczniowi, powstańcy powstania krakowskiego i Wiosny Ludów, Piotr Wysocki, Ignacy Prądzyński, Agaton Giller, Zygmunt Padlewski... Wśród wybitnych polityków byli książę Adam Czartoryski, Maurycy Mochnecki, Wincenty i Bonawentura Niemojowscy. Pracę u podstaw we wszystkich zaborach wykonywali między innymi organiczni: Leopold Kronenberg, Maksymilian Jackowski, Hipolit Cegielski, Karol Marcinkowski i wielu innych. Wielkie zasługi dla sprawy niepodległości mieli księża, czy to ks. Piotr Ściegienny, ks. Piotr Wawrzyniak, ks. Stanisław Stojałowski, ks. Stanisław Brzóska czy ks. Ignacy Skorupka. Olbrzymie zasługi dla „pokrzepienie polskich serc” mieli artyści: malarze, pisarze, aktorzy. Należy wymienić: i Henryka Sienkiewicza i Jana Matejkę i Aleksandra Gieryskiego i Marię Rodziewiczównę i Helenę Modrzejewską i Stanisława Wyspiańskiego i Adama Asnyka.

Pamiętajmy o tych, którzy przygotowali grunt, o najwybitniejszych, najbardziej wiernych, którzy w latach 1914-1922 walnie przyczynili się do ostatecznego triumfu.